

diaconus dimittit eam cum lecturus est Epistolam, quam legit in Alba, & ea finita, osculataque Celebrantis manu, Planetam resumit, ut prius.

7. In Minoribus autem Ecclesiis prædictis diebus jejuniorum, Alba tantum amici ministrant. Subdiaconus cum Manipulo, Diaconus etiam cum Stola ab humero sinistro pendente sub dextrum.

XX. De Preparatione Altaris, & Ornamentorum ejus.

Altare, in quo Sacrosanctum Missæ Sacrificium celebrandum est, debet esse lapideum, & ab Episcopo (sive Abbate facultatem à Sede Apostolica habente) consecratum: vel saltè Ara lapidea, similiter ab Episcopo, vel Abbate, ut supra, consecrata in eo inserta, quæ tam ampla sit, ut Hostiam, & majorem partem Calicis capiat. Hoc Altare operiatur tribus mappis, seu tabulis mundis, ab Episcopo, vel alio habente potestatem benedictis, superiori saltè oblonga, quæ usque ad terram pertingat, duabus aliis brevioribus, vel una duplicata. Pallio quoque ornatur, coloris, quoad fieri potest, diei Festo, vel Officio convenienti. Super Altare collocetur Crux in medio, Candelabra saltè duo cum candelis accensis hinc, & indè in utroque ejus latere.

currentibus, eodem modo, ut dictum est supra de colore Albo. Item in Missis Votivis

Crucis pedem ponatur tabella Secretarum appellata. In cornu Epistolæ cussinus supponendus Missali: & ab eadem parte Epistolæ paretur cereus, ad elevationem SS. Sacramenti accendendus, parva campanula, ampullæ vitrea vini, & aquæ, cum pelvicula, & manutergio mundo, in fenestella seu in parva mensa ad hæc præparata. Super Altare nihil omninò ponatur, quoad ad Missæ Sacrificium, vel ipsius Altaris ornatum non pertineat.

RITUS SERVANDUS
IN CELEBRATIONE MISSÆ.

I. De Preparatione Sacerdotis celebraturi.

Sacerdos celebraturus Missam, prævia Confessione sacramentali, quando opus est, & saltè Matutino cum Laudibus absoluto, Orationi aliquantulum vacet, & Orationes inferius positas pro temporis opportunitate dicat. Deindè accedit ad locum in Sacristia, vel alibi præparatum, ubi paramenta, aliaque ad celebrationem necessaria habentur, accipit Missale, perquirat Missam, perlegit, signacula ordinat ad ea, quæ distu-

rus

tem ad sinistram. Sicque utramque partem Stolæ extremitatibus Cinguli hinc indè ipsæ Cingulo conjungit.

Si

rus est. Postea lavat manus, dicens Orationem inferius positam. Deinde præparat Calicem (qui debet esse, vel aureus, vel argenteus, aut saltèm habere cuppam argenteam intus inauratam, & simul cum Patena itidem inaurata, ab Episcopo consecratus) super eius os ponit purificatorium mundum, & super illud Patenam cum Hostia integra, quàm levitèr extergit, si opus est, à fragmentis, & eam tegit parva palla lineæ, tum velo serico: super velo bursam coloris paramentorum, intus habentem Corporale pliatum, quod ex lino tantùm esse debet, nec serico, vel auro in medio intextum, sed totum album, & ab Episcopo, vel alio habente facultatem, simul cum palla benedictum.

2. Quibus ita dispositis accedit ad paramenta, quæ non debent esse lacera, aut scissa, sed integra, & decenter munda, ac pulchra, & ab Episcopo itidem, vel alio facultatem habente, benedicta: ubi calceatus pedibus, & indutus vestibus sibi convenientibus, quantum exterior saltèm talum pedis attingat; induit se, si sit Prælatus sæcularis, supra rochetum; si sit Prælatus regularis, vel alius Sacerdos sæcularis, supra superpellicem, si commodè haberi possit, alioquin sine eo supra vestes commutes, dicens

currentibus, eodem modo, ut dictum est supra de colore Albo. Item in Missis Votivis

nibus ante pectus, extensis & junctis paritèr digitis, & pollice dextro super sinistrum positum in modum Crucis (quod semper ser-

cens ad singula singulas Orationes inferius positas.

3. Ac primùm accipiens Amictum circa extremitates, & chordulas, osculatur illud in medio, ubi est Crux, & ponit super caput, & mox declinat ad collum, & eo vestium collaria circumtegens, ducit chordulas sub brachiis, & circumducens per dorsum, ante pectus reducit, & ligat. Tum Alba induitur, caput submittens, deinde manicam dextram brachio dextro, & sinistram sinistro imponens, Albam ipsam corpori adaptat, elevat antè, & à lateribus hinc inde, & Cingulo per ministrum à tergo sibi porrecto, se cingit. Minister elevat Albam super Cingulum circumcircà, ut honestè dependeat, & tegat vestes, ac ejus fimbrias diligentèr aptat, ut ad latitudinem digiti, vel circiter super terram æqualitèr fluat. Sacerdos accipit Manipulum, osculatur Crucem in medio, & imponit brachio sinistro. Deinde ambabus manibus accipiens Stolum, simili modo deosculatur, & imponit medium ejus collo, ac transversando eam ante pectus in modum Crucis, ducit partem à sinistro humero pendentem ad dexteram, & partem à dextro humero pendentem ad sinistram. Sicque utramque partem Stolz extremitatibus Cinguli hinc inde ipsi Cingulo conjungit.

rus est. Postea lavat manus, dicens Orationem inferius positam. Deinde præparat Calicem (qui debet esse, vel aureus, vel argenteus, aut saltem habere cuspides).

4. Si Celebrans sit Episcopus, vel Abbas, non ducit stolam ante pectus in modum Crucis, sed sine hinc inde utrasque extremitates pendere: & antequam accipiat stolam, accipit parvam Crucem pectoralem, quam osculatur, & collo impositam sine ante pectus chordulis pendere. Manipulum quoque non accipit ante stolam, nisi in Missis Defunctorum, sed accipit ad Altare cum in Confessione dicit, Indulgentiam, illumque prius osculatur. Postremo Sacerdos accipit Planetam.

5. Si sit Episcopus, vel Abbas, ut supra, habens usum Pontificalium. & solemniter celebret, accipit paramenta, & alia, ut in Cereemoniali.

II. De ingressu Sacerdotis ad Altare.

Sacerdos omnibus paramentis indutus, accipit manu sinistra Calicem ut supra præparatum, quem portat elevatum ante pectus, bursam manu dextra super Calice tenens, & facta reverentia Cruci, vel Imagini illi, quæ in Sacristia erit, capite cooperto accedit ad Altare, ministro cum Missali, & aliis ad celebrandum necessariis (nisi antè fuerint præparata) præcedente, superpellicum induto. Procedit autem oculis demissis, incessu gravi, erecto corpore. Si verò contigerit eum transire ante Altare majus, capite cooperto faciat ad illud reverentiam: si ante locum Sacramenti, ge-

nibus ante pectus, extensis & junctis pariter digitis, & pollice dextro super sinistrum positum in modum Crucis (quod semper ser-

nusfleat: si ante Altare ubi celebretur Missa, in quâ elevatur, vel tunc ministratur Sacramentum, similiter genuflectat, & detecto capite illud adoret, nec antè surgat, quam Celebrans deposuerit Calicem super Corporale.

2. Cum pervenerit ad Altare, stans ante illius infimum gradum, caput detegit, biretum ministro porrigit; & Altari, seu Imagini Crucifixi desuper possit, profundè inclinat. Si autem in eo sit tabernaculum SS. Sacramenti genuflectens debitam facit reverentiam. Tunc ascendit ad medium Altaris: ibi ad cornu Evangelii sistit Calicem, extrahit Corporale de bursa, quod extendit in medio Altaris, & super illud Calicem velo coopertum collocat, bursam autem ad cornu Evangelii. Si in Altari paramenta accipit, hoc idem facit antequam descendat ab Altari, ut Missam inchoet.

3. Si est consecraturus plures Hostias pro Communionem faciendam, quæ ob quantitatem super Patena manere non possint, locat eas super Corporale ante Calicem; aut in aliquo Calice consecrato, vel vase mundo benedicto, ponit eas retrò post Calicem, & alia Patena, seu Palla cooperit.

4. Collocato Calice in Altari, accedit ad cornu Epistolæ, Missale super cussino aperit,

rus est. Postea lavat manus, dicens Orationem inferius positam. Deinde præparat Calicem (qui debet esse, vel aureus, vel argenteus, aut saltem habere cupam).

rit, reperit Missam, & signacula suis locis accommodat. Deinde rediens ad medium Altaris, facta primùm Cruci reverentia, vertens se ad cornu Epistolæ, descendit post infimum gradum Altaris, ut ibi faciat Confessionem.

5. In Missa solemnè Missale apertum super Altare, Calix verò & alia necessaria præparentur in Credentia cooperta linco, antequam Sacerdos veniat ad Altare. Ipse autem procedit cum Diacono, & Subdiacono, qui capite cooperto, simul cum coteret manus junctas ante pectus; Acolythi verò ante eos deferunt candelabra, cum candelis accensis, quæ deinde collocantur super Credentia: & cum pervenerit ante infimum gradum Altaris, ibi medius inter Diaconum à dextris, & Subdiaconum à sinistris, antequam ascendat ad Altare, facit cum ipsis, (ut infra) Confessionem.

6. In Missa Pontificali omnia servantur, ut in Cereemoniali Romano ordinatur, ejus Pontificalis ordinem Episcopus (sive Abbas) ut supra, nunquam prætermittat, quando cum Diacono, & Subdiacono paratis celebrat.

III. De principio Missæ, & Confessione faciendâ.

Sacerdos cum primùm descenderit sub infimum gradum Altaris, convertit se ad ipsum Altare; ubi stans in medio, junctis manibus

nibus ante pectus, extensis & junctis pariter digitis, & pollice dextro super sinistrum positum in modum Crucis (quod semper servatur quando junguntur manus, præterquam post Consecrationem) detecto capite, facta prius Cruci, vel Altari profunda reverentia, vel si in eo sit tabernaculum SS. Sacramenti, facta genuflexione, erectus incipit Missam.

2. Si celebraturus sit coram Summo Pontifice, sistit se ante infimum gradum Altaris à cornu Evangelii ante ipsum Pontificem, ubi genuflexus expectat, accepta benedictione erigit se, & stans aliquantulum versus Altare, incipit Missam. Si autem sit coram Cardinali, Legato Sedis Apostolicæ, aut Patriarcha, Archiepiscopo, & Episcopo, in eorum residentiis, vel loco jurisdictionis, stans ante infimum gradum à cornu Evangelii, ut supra, expectat: dato signo facit profundam reverentiam Prelato, & versus ad Altare incipit Missam.

3. Si autem solemniter celebrat coram Summo Pontifice, aut alio ex Prelatis prædictis in Ecclesiis earum jurisdictionis, stans à sinistris Prelati, facit cum eo Confessionem, & alia servat, ut in Pontificali, & Cereemoniali ordinatur.

4. Stans igitur Celebrans ante infimum gradum Altaris, ut supra, producens manu dextra à fronte ad pectus signum Crucis, dicit intelligibile voce: In nomine Patris, & Filii,

lii, & Spiritus Sancti, Amen. Et postquam dixerit, non debet advertere quemcumque in alio Altari celebrantem, etiam si Sacramentum elevet, sed continuatè prosegui Missam suam usque ad finem.

Quod item observatur in Missa solemni, & simul etiam à ministris.

5. Cum se ipsum signat, semper sinistram ponit infra pectus: in aliis benedictionibus cum est ad Altare, & benedicit oblato vel aliquid aliud, ponit eam super Altare, nisi aliter notetur. Seipsum benedicens, vertit ad se palmam manus dextræ, & omnibus illius digitis junctis, & extensis, à fronte à pectus, & ab humero sinistro ad dextrum signum Crucis format. Si verò alios, vel rem aliquam benedicit, parvum digitum vertit cui benedicit; ac benedicendo, totam manum dextram extendit, omnibus illius digitis pariter junctis, & extensis: quod in omni benedictione observatur.

6. Postquam dixerit, *In nomine Patris* & ut supra, jungens iterum manus ante pectus pronuntiat clara voce Antiphona *Introibo ad Altare Dei*. Ministro retrò post eum ad sinistram genuflexus, & in Missa solemni ministri hinc inde stantes proseguuntur. *Ad Deum qui laudat juventutem meam.* Deindè Sacerdos e-

dem modo stans incipit, & prosequitur cum ministro, vel ministris alternatim Psalmum, *Judica me Deus*, usque ad finem, cum *Gloria Patri*. Quo finito repetit Antiphonam, *Introibo*, cum ministris ut supra. Qui Psalmus numquam prætermittitur, nisi in Missis Defunctorum, & in Missis de Tempore, à Dominica Passionis inclusivè, usque ad Sabbatum Sanctum exclusivè; in quibus semel tantum dicta Antiphona *Introibo*, cum ministris ut supra, Sacerdos statim subjungit. *Adjutorium nostrum*, &c. ut infra. Cum in fine Psalmi dicit *Gloria Patri*, &c. caput Crucis inclinat.

7. Repetita Antiphona, *Introibo*, dextra manu producens signum Crucis à fronte ad pectus, dicit *Adjutorium nostrum in nomine Domini*. *Re. Qui fecit Cælum, & terram.* Deindè Altari se profundè inclinatus, junctis manibus dicit, *Confiteor Deo*, ut in ordine Missæ, & prosequitur eodem modo stans inclinatus, donec a ministro, vel ministris dictum sit, *Miserereatur*. Cum incipitur à ministris *Confiteor*, se erigit. Cum dicit *mea culpa*, ter pectus dextra manu percutit, sinistra infra pectus posita.

8. Si est coram Pontifice, Cardinali, Legato Sedis Apostolicæ, vel Patriarcha, Archiepiscopo, & Episcopo in eorum Provincia, Civitate, vel Diocesi

cesi constitutis, ubi dicit, vobis fratres, dicat, tibi Pater, similiter in fine, ubi dicit, vos fratres, dicat, te Pater. Quod dicens summo Pontifici genuflectit, aliis Prelatis profundè se inclinat.

9. Cum minister, & qui intersunt (etiam si ibi fuerit Summus Pontifex) respondent, Confiteor, dicunt tibi Pater, & te Pater, aliquantulum conversi ad Celebrantem.

10. Facta à circumstantibus Confessione, Celebrans stans respondet, *Misereatur vestri, &c.* Deindè producens manu dextra à fronte ad pectus signum Crucis, dicit *Indulgentiam, &c.* & si est Episcopus, accipit manipulum, osculando illud in medio. Et stans inclinatus junctis manibus prosequitur, *Deus tu conversus*, & quæ sequuntur in Ordine Missæ, clara voce usque ad Orationem, *Aufer à nobis, &c.* & cum dicit *Oremus*, extendit, & jungit manus.

11. Et tunc si coram Summo Pontifice, aut aliis Prelatis ut supra, celebret, facta Summo Pontifici genuflexione, aliis Prelatis profunda reverentia, accedit ad medium Altaris ante infimum gradum, & ibi incipit secretò, *Aufer à nobis, ut in Ordine Missæ.*

IV. De Introitu, Kyrie eleyson, & Gloria in excelsis

DUM dicit *Aufer à nobis, &c.* Celebrans junctis manibus ascendit ad medium

infimum gradum Altaris, convertit se ad ipsum Altare; ubi stans in medio, junctis ma-

Altaris, & ibi inclinatus, manibusque item junctis super eo positis, ita ut digiti parvi dumtaxat frontem, seu medium anterioris partis tabulæ, seu mensæ Altaris tangant, residuo manuum inter Altare, & se retento, pollice dextro super sinistram in modum Crucis posito (quæ omnia semper observantur cum manus junctæ super Altare ponuntur) secretò dicit, *Oramus te Domine, &c.* & cum dicit, *Quorum reliquæ hinc sunt*, osculatur Altare in medio, manibus extensis æqualiter hinc inde super eo positis: quòd semper servatur, quando osculatur Altare: sed post consecrationem pollices ab indicibus non disjunguntur. In omni etiam deoscultatione, sive Altaris, sive libri, sive alterius rei, non producit signum Crucis pollice, vel manu super id quòd osculandum est.

2. Osculato Altari accedit ad cornu ejus sinistrum, id est Epistolæ, ubi stans versus Altare, & producens à fronte ad pectus signum Crucis, incipit intelligibili voce *Introitum* Missæ, & prosequitur junctis manibus. Cum dicit *Gloria Patri*, tenens junctas manus, caput inclinat versus Crucem. Cum repetit *Introitum*, non signat se ut prius: & eo repetito, junctis manibus ante pectus accedit ad medium Altaris, ubi stans versus illud, simili-

liter manus junctis, dicat eadem voce ter *Kyrie eleyson*, ter *Christe eleyson*, & iterum ter *Kyrie eleyson*, alternatim cum ministro. Si minister, vel qui intersunt, Celebranti non respondeant, ipse solus novies dicit.

3. DICTO ultimo *Kyrie eleyson*, Sacerdos stans in medio Altaris, & manus extendens: elevansque usque ad humeros (quod in omni manu elevatione observatur) voce prædicta incipit, si dicendum sit *Gloria in excelsis*. Cum dicit *Deo* jungens manus, caput Cruci inclinatur: quo erecto, stans junctis manibus ante pectus, prosequitur usque ad finem. Cum dicit: *Adoramus te: Gratias agimus tibi, & Jesu-Christe: Suscipe deprecationem nostram, & iterum Jesu-Christe*, caput Cruci inclinatur. Cum dicit in fine, *Cum sancto Spiritu*, seipsum à fronte ad pectus signat, interim absolvens, *In Gloria Dei Patris. Amen.*

4. In Missa solemnè Sacerdos facta Confessione ascendit, cum ministris ad medium Altaris: ubi dicto *Oramus te Domine*, & osculato Altari, ponit incensum in thuribulum, ministrante Diacono naviculam, & Thuriferario thuribulum. Diaconus parum inclinatus versus Celebrantem, dicit: *Benedicite Pater Reverende, & osculatur cochlear & manum Celebrantis antè, & post. Celebrans ter incensum ponit in thuribulum, dicens intererat*

Ab

simum gradum Altaris, convertit se ad ipsum Altare; ubi stans in medio, junctis mani-

Ab illo benedicaris, & deposito cochleari, producit manu dextra signum Crucis super thuris in thuribulo, illud benedicit. Postea Diaconus dimissa navicula, accipit thuribulum, & dat Celebranti, osculata prius catenularum summitate, & manu illius dextra: qui facta Cruci profunda reverentia, eam ter incensat, nihil dicens: & facta iterum Cruci reverentia, incensat Altare, ter ducens thuribulum æquale distantia, prout distribuuntur candelabra à medio ejus usque ad cornu Epistolæ: ubi dimissa manu, thurificat illius postremam partem inferiorem, mox superiorem, bis ducto thuribulo: & conversus ad Altare, elevans manum incensat ejus planitiem, seu mensam in parte anteriori, ter ducens thuribulum, usque ad medium: ubi facta Cruci reverentia, procedendo thurificat aliud latus Altaris triplici ductu, usque ad cornu Evangelii: & pariter incensata inferiori, & superiori parte ipsius cornu Evangelii duplici ductu, adhuc stans eodem, elevat thuribulum & ter incensat superiorem tabule partem versus medium Altaris, ut fecit in cornu Epistolæ: deinde manu aliquantulum dimissa, incensat anteriorem ejus partem, seu frontem, ter ducens thuribulum dum procedit à cornu Evangelii usque ad medium Altaris: & facta Cruci, reverentia, incensat similiter triplici ductu aliquam ei partem anteriorem, usque ad cornu

E

Epi-

E

ORDO

Epistola ubi reddito thuribulo ipsi Diacono, ab eo ipse solus incensatur.

5. Si verò in Altari fuerint Reliquiæ, seu Imagines Sanctorum, incensata Cruce, & facta ei reverentia, antequam discedat à medio Altaris primum incensat eas, quæ à dextris sunt, id est à parte Evangelii propè Crucem, bis ducens thuribulum, & iterum facta Cruci reverentia, similiter incensat bis alias, quæ sunt à sinistris hoc est à parte Epistolæ: deinde prosequitur incensationem Altaris ut supra: ter ducens thuribulum in unoquoque latere, etiam si in eo essent plures Reliquiæ, vel Imagines, seu etiam plura, vel pauciora candelabra.

6. si in Altari fuerit Tabernaculum sanctissimi Sacramenti accepto thuribulo, antequam incipiat incensationem, genuflectit; quod item facit, quotiescumque transit ante medium Altaris.

7. Diaconus, & Subdiaconus hinc inde assistunt Celebranti cum incensat, & cum transeunt ante Crucem semper genuflectunt. Deinde Celebrans, Diacono à dextris ejus, Subdiacono à dextris Diaconi stantibus in cornu Epistolæ, legit Introitum, & Kyrie eleyson. Cum vero intonat Hymnum Gloria in excelsis Deo. Diaconus, & Subdiaconus, unus post alterum, stant à tergo Celebrantis; postea ascendent

ad summum gradum Altaris, convertit se ad ipsum Altare; ubi stans in medio, junctis manibus

caput inclinatur versus Altare. Finito Evangelio, Sacerdos osculatur librum à Subdiacono sibi delatum.

MISSAM.

48

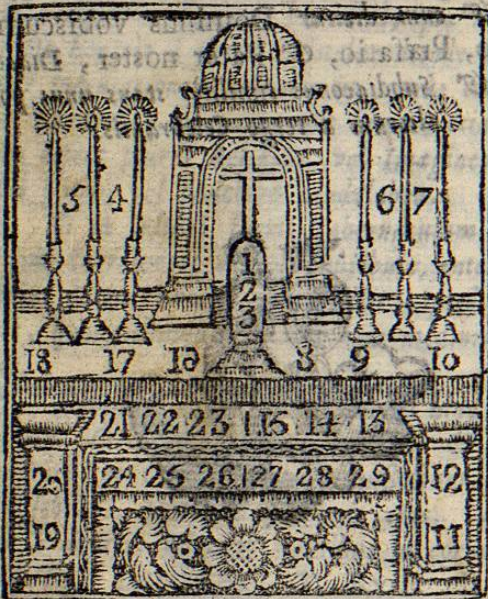
dunt ad Altare & hinc inde, Diaconus à dextris, Subdiaconus à sinistris, cum Celebrante Hymnum submissa voce prosequuntur usque ad finem. Quod etiam servatur cum dicitur Credo; & cum dicitur Dominus vobiscum, Oratio, Præfatio, & Pater noster, Diaconus, & Subdiaconus similiter stans unus post aliorum à tergo Celebrantis.

Epistola ubi reddito thuribulo ipsi Diacono, ab eo ipse solus incensatur.

ORDO INCENSATIONIS

Altaris ex Thesaur. Sacr. Rit. à Sacr. Congr. approb. depromptus.

Quando in Altari non sunt Reliquiæ, incensata Cruce in medio, prosequitur incensatio per num. 8. & 9. omissis n. 4. 5. 6. & 7. Non est facienda Altaris Thurificatio in Missa Conv. dierum solemniū, si absque cantu, & Ministr. celebretur. Ex Decr. S. R. C. 21. Jan. 1702.

caput inclinatur versus Altare. Finito Evangelio, Sacerdos osculatur librum à Subdiacono sibi delatum, Item Per Evangelica dicta &c. & à Diacono

Disto Hymno *Gloria in excelsis*, vel, si non sit dicendus, eò omisso, Celebrans osculatur Altare in medio, manibus hinc inde super eo, ut supra, extensis, tum illis ante pectus junctis, & dimissis ad terram oculis, vertit à sinistro latere ad dextrum versus populum, hoc est, per eam partem, quæ respicit cornu Epistolæ, & extendens, ac jungens manus ante pectus, ut prius, dici voce prædicta, *Dominus vobiscum*, vel, si sit Episcopus, *Pax vobis* (quod dicitur tantum hoc loco, quando dicitur est Hymnus *Gloria in excelsis*) &c. Et cum spiritu tuo, & junctis, ut prius manibus revertitur per eandem viam ad librum, ubi eas extendens, & jungens ante pectus, caputque Cruci inclinans dicit, *Oremus*, tum extendit manus ante pectus, ita ut palma unius manus respiciat alteram, & digitis simul junctis, quorum summitas humerorum altitudinem, distantiamque non excedat, quod in omni extensione manuum ante pectus servatur. Stans autem, ut supra, extensis manibus, dicit *Orationem*. Cum dicit *Per Dominum nostrum*, jungit manus, easque junctas tenet usque ad finem. Si aliter concluditur *Oratio Qui tecum*, vel *Qui vivis*, cum dicit *In unitate*, jungit manus.

Cum